dų ornamentika labai artima Kauno pilies XIV a. keramikai. Kitą keramikos grupę sudaro redukcinėje aplinkoje degtų ir glazūruotų indų šukės, jų aptikta tik keletas. Sudegusių pastatų grindų lygyje rasta ir XIV a. pab. sidabrinė lietuviška moneta. Jos averse yra ietigalis su kryžiumi, reverse - Gedimino stulpai.

Ypač turtingas XVI a. koklių rinkinys. Tai "loviniai", plokštiniai ir puodyniniai kokliai, tiek glazūruoti, tiek neglazūruoti. Jie puošti religinėmis ir pasaulietiškomis scenomis, augaliniais, gyvuliniais ir heraldiniais motyvais. Daugumos glazūravimas yra polichrominis.

Archeologiniai kasinėjimai leido patikslinti ir architektūros paminklo-vadinamosios "Karališkos karčiamos" statybos pradžią. Pagal kultūrinius sluoksnius ir radinius, šis pastatas statytas ne anksčiau kaip XVI a. antrame ketvirtyje. Tyrinėtas sklypas - vienas iš nedaugelio senamiesčio centrinėje dalyje, kuriame XIV-XVIII a. statyti tik mediniai pastatai. Nors sklypo šiaurės vakarų kampe rastas XVII-XIX a. mūrinis rūsys su skliautais, bet virš jo, sprendžiant iš rūsio konstrukcijos, irgi stovėjo medinis pastatas.

Algirdas Žalnierius

KAUNO PILIES TERITORIJOS TYRINĖJIMAI

1985 m. buvo pradėti paruošiamieji Kauno pilies mūrų konservavimo ir restauravimo darbai. Iki 1989 m. buvo patikrinta šeštajame ir septintajame dešimtmetyje vykdytų restauravimo darbų kokybė, atlikti konstruktyviniai ir cheminiai mūrų tyrimai. Ruošiant pilies konservavimo ir restauravimo pasiūlymus, pritrūko duomenų apie pilies kiemo ir išorės pirminius lygius, fosos profilius. Ankstesnių archeologinių kasinėjimų duomenų nepakako.

1989 m. Kauno pilyje PRPI iškasė 13 įvairaus dydžio plotų, viso ištirtas 420 m^2 plotas.

Pirmiausia, kasant perkasas ir plotus pilies kiemo centrinėje dalyje, padarytas kultūrinių sluoksnių klodo pjūvis, nustatyta kultūrinių sluoksnių stratigrafija, kiemo lygių raida, Neries nuplautos teritorijos riba. Pilies išoréje šis pjūvis ėjo nuo pilies sienos iki priešpilio sienos ir fosos dugno. Antrajame etape padaryti pjūviai prie pietvakarinio bokšto ir vakarinės sienos.

Kultūrinių sluoksnių storis pilies kieme svyruoja nuo 1,5 iki 3, 5 m. Jis ploniausias ties nuplovimo riba, storiausias - prie pilies sienų. Pilies sienų išoréje sluoksnių storis siekia 3-3,2 m. Nustatyti trys kultūrinio sluoksnio horizontai:

1. Ant pirminio žemės paviršiaus išliko 10-30 cm storio pilkai rusvos su smulkių degėsių priemaiša žemės sluoksnis, susidaręs iki pilies statymo.

2. Žvyro, degėsių, griuvenų sluoksniai, susidarę pirmosios pilies statybos, egzistavimo ir nugriovimo laikotarpiu. Kieme prie pilies sienos, aptiktos medinio pastato liekanos.

3. Antorios pilies statybos, egzistavimo ir sunykimo etapo sluoksniai. Į šiaurę nuo pilies sienos aptiktas ryškus XV-XVI a., kiemo paviršius. Ties pilies sienomis yra supiltas griuvenų sluoksnis, atsiradęs griaunant pilį. XVII a. pilies kieme statytų pastatų liekanos rastos pačiame žemes paviršiuje.

Panašūs kultūrinių sluoksnių horizontai aptikti ir už pilies sienų. Tik čia ypač ryškūs pirmosios pilies griovimo metu susidaręs griuvenų sluoksnis ir antrosios pilies statybos metu vykdytų žemės darbų etapai, keičiant žemės paviršių ir formuojant fosos kraštus.

Pirmosios pilies sienos buvo 1,9-2,0 m storio, mūrytos iš įvairaus dydžio akmenų eilių, kurias lyginant naudota stambi akmenų skalda. Sienos pamatas įleistas į žemę iki 1,2 m gylio, siena sutvirtinta tiek iš vidaus, tiek iš išores žemių pylimais. Sienų paviršius iš abiejų pusių nugiaistytas kalkių skiediniu.

Plytų rasta tik išorinėje pilies sienos pusėje. Iš jų buvo sumūryta dekoratyvinė juosta, kaip Medininkų ir Lydos pilyse.

Antrosios pilies sienų storis yra 3,40-3,75 m (ji 1,4-1,6 m pastorinta į išorę). Statybos metu išoreje buvo pakeltas žemės paviršius, supylus oksiduoto priesmėlio ir žvyro sluoknius. Virš suplūktos žemės sumūrytos dvi-trys akmenų eilės. Virš jų, prie sienos išorinio paviršiaus, išilgai buvo klojami ąžuoliniai tašyti balkiai, tarnavę kaip armatūra. Įdomu tai, kad rąstai paimti iš išardytų medinių konstrukcijų.

Pirmosios pilies pagrindinę radinių dalį sudaro jos sienų išoreje rasti arbaletų ir lankų strėlių antgaliai, ietigalis. Daugiausia jų aptikta, prie pietvakarinio bokšto. Pilies kieme išliko ryškus degėsių sluoksnis, rastos tik kelios dešimtys indų, šukių. Atrodytų, kad pirmoji pilis buvo pastatyta prieš pat jos sugriovimą 1362 m.

Antrosios pilies egzistavimo laikotarpiui priklauso kiemo paviršiuje rasta XV-XVI a. buitinė keramika, puodyninių koklių šukės, įvairiai profiliuotos plokštinės čerpės, keletas akmeninių sviedinių. XVII a. pily stovėjo ir gyvenamieji namai, nes aptikta to laikotarpio plokštinių koklių, įvairios buitinės keramikos, dau gyvulių kaulų.

Vladas Žulkus, Raimondas Sprainaitis

KASINĖJIMAI KLAIPĖDOS SENAMIESTYJE

Tarp D. Vandens, Tomo, Vežėjų ir Pasiuntinių gatvių (gatvių pavadinimai šiuo metu pakeisti) PRPI toliau tyrė vieną iš 4 šio kvartalo sklypų (žr.: ATL 1986 ir 1987 metais. - V., 1988. - P. 151-152). 1989 m. arčiau D. Vandens gatvės iškastas 281,5 m² dydžio plotas, kuris savo šiaurės vakarų galu jungėsi su 1987 m. tyrinėtu plotu. Kultūrinio sluoksnio sto